

Het Wit Kruis aan de Voer

Hub Smeets

Een van de oudste huizen van 's-Gravenvoeren is gelegen op de plek waar de Kosterstraat en Kinkenberg samenkomen, pal aan de Voer, tegenover een klein kapelletje gewijd aan Maria.

Het huis draagt de naam 'het Wit kruis' omdat er vroeger een wit kruis voor stond op een klein zuiltje. Het is een massief bakstenen huis met een blauwstenen omlijsting van de gevelopeningen, die tevens voorzien zijn van zware houten luiken. Boven de ingang van het huis staat de datum 1767.

Over de geschiedenis van dit gebouw staat het een en ander te lezen op de website van het onroerende erfgoed in België (1). Daar staat onder andere dat het huis waarschijnlijk is gebouwd door Hendrick Delvaux.

Hendrick Delvaux was in 1696 getrouwd met Maria Groenschilt, die in 1709 stierf. De 50-jarige weduwnaar hertrouwde in 1710 met het 22-jarige zusje van de eigenaar van de Kroon, een herberg gevestigd in het pand waar nu Voerens enige supermarkt zit (zie foto op vorige pagina — red). Ida Wijnants heette ze en hij kreeg met haar zeven kinderen. Eén van hen, Hendrick Delvaux junior, werd schepen en griffier van de hoofdbank van 's-Gravenvoeren.

Op paasdag 1744 overleed Ida Wijnants en enkele jaren later verdeelde Hendrick, die inmiddels in de negentig was, zijn bezit, waarbij viel het huis aan de Voer met bijbehorende schuur, stallen en een moeshof gelegen aan de Konijnsberg, aan zijn jongste dochter Ida viel (2). Dat was in 1750.

Drie jaar later (3) trouwde Ida met een koopman, Jacobus Cerfontein, van wie niet bekend is waar hij is geboren, en al spoedig werd in het huis een winkel gevestigd. Een winkel associëren we tegenwoordig met een etalage met uitgestalde waar, maar in die tijd was het een ruimte in een woonhuis waar je koopwaar kon bekijken en kopen. Bekend is dat er stoffen, garens en kleding werden verkocht maar er zal vast nog meer non-food zijn verhandeld.

Wanneer werd het huis gebouwd?

Boven de ingang van het huidige pand staat het jaartal 1767. In dat jaar werd het huis mogelijk verbouwd of geheel nieuw gebouwd door Jacobus Cerfontein, de man van Ida.

Hendrick Delvaux had op deze plek al een huis in april 1745. Dat weten we zeker want in dat jaar was zijn buurman Jan Lebens van plan in de tuin achter zijn huis een houten bakoven te bouwen. Die tuin lag vlak bij het huis van Hendrick. Alleen de Voer lag ertussen en omdat Hendrick vreesde voor brand in zijn huis, stuurde hij notaris Cornelis Heijnen naar Lebens om hem te verzoeken de oven ergens anders te bouwen (wat Lebens overigens weigerde te doen; aangename buurman!) (4).

Als je het huidige stenen huis ziet is het moeilijk om je voor te stellen dat het snel in brand vliegt door vonken van een bakoven. Maar het huis zal in 1745 wel een dak van stro hebben gehad en mogelijk was het toen nog geen stenen huis maar een vakwerkhuis.

Op de Villaretkaart (zie volgende pagina), die werd vervaardigd tussen 1745 en 1748, staat op de besproken plaats geen huis ingetekend. Die kaart roept echter meer vragen op, want tegenover de besproken bouwplaats is niet de tuin van Lebens getekend maar een compleet huis!

Als het huis rond 1745 zou zijn gebouwd, zou Hendrick pas 52 jaar na de aankoop van de bouwplaats daar zijn gaan

Het huis wordt op dit ogenblik gerenoveerd. De sokkel waarop ooit het 'wit kruis' stond is tijdelijk verwijderd, maar wordt zeker teruggeplaatst. (red.)